

Szerkesztőségi iroda,
 hová a lap szellemi részére vonatkozó közlemények küldendők: főutca 186. szám.

Kiadó hivatal:

Nagy Ferenc könyvkereskedése, hová az előfizetési pénzek, hirdetések, hirdetési-díjak és reklamatiók küldendők.

BÉKÉS

POLITIKAI ÉS VEGYES TARTALMU KÖZLÖNY.

Hirdetések felvételnek: Gyulán a kiadó hivatalban; Pesten: Lang Lipót nemzetközi hirdetési irodájában (Erzsébet tér 9. sz.) Továbbá Neumann B. (Kigyó utca 6. sz.), és Singer Sándor (3 korona utca 5. sz.) hirdetési irodájában. — **Hirdetési díjak:** Három hasábos Garmondsor háromszori hirdetésnél 5 kr. Terjedelmes vagy többször megjelenő hirdetések kedvezőbb feltételek mellett vétetnek fel. — Kincstári illeték minden egyes beiktatásért 30 kr. — A „Nyiltér”ben a 3 hasábos Garmondsor díja 15 kr.

Megjelen

hetenként kétszer, vasárnap és csütörtökön.

Előfizetési feltételek:

Helyben házhoz hordással, vagy vidékre postán

egész évre . 6 frt —
 fél „ . 3 frt —
 negyed „ . 1 frt 50

Kéziratok nem küldetnek vissza.

A háboru nyomorával sújtott franciák részére következő újabb adakozások folytak be: a „gyulai nők” ivén: özv. gróf Wenckheim Józsefné 15 frt, Ferenczy Alajosné 3 frt, Kliment Gyuláné egy arany, özv. Wallner Andrásné 3 frt, Erkelné, özv. Baranovics Kálmánné, Németh Antalné, Németh Józsefné, Németh Mariska, Németh Lujza, Bak Rozália, Léderer Lajosné, Kis Irén, Kis Ernesztin, Dubányi Imréné, Moldoványi Alajosné, Czingsulsky Józsefné, Birsy-Hollaky Blanka, Topits Lujza, Moldovány Mimi, Fábry Mártonné, Wallfisch Bernátné, Schriffert Julia, Gottlieb Ferencné, Keller Imréné, özv. Hüke Józsefné, Hüke Viktória, Dömsödi Lujza, Toncz Anna, Terényi Lajosné, Paulovytz Béláné, Fónagy Károlyné, Tessedik-Kövér Anna, Reinhard Józsefné, Kontur Róza, Rosenthal Zsigmondné 1 frt, Farkas Zsigmondné 3 frt, Hajóssy-Erkel Agnes 2 frt, Farkas Mariska 2 frt, Eleméri-Farkas Minka 2 frt, Stummer Gyuláné 2 frt, özv. Beliczey Józsefné 2 frt, Habinay Gizella 30 kr, Szántó Alajosné 50 kr, Dánielné 50 kr, id. Fraller Józsefné 50 kr. Farkas Gábor K.-Ladányról 5 frt.

Befolyt tehát eddigelő e célra összesen 342 frt 40 kr, 4 arany, 1 tallér és 60 frank aranyban,

Fogadják a lelkes adakozók, a szerencsétlen francia nemzet iránt eként tanusított részvétükért legforróbb köszönetünket. A befolyt segélypénz általunk a francia köztársaság főconsulának Pestre egyidejűleg megküldetük.

A „Békés” szerkesztősége.

Az árviz és az önkormányzat.

Ha valaki sajátságosnak s talán bizarrnak tartaná az eszmetársulatot árviz és önkormányzat között, s ebből folyólag azon kérdést intézné hozzánk: mi köze e látszólag oly heterogen két dolognak egymáshoz, mi részünkről a kérdezőt az iránt interpellálnók, bir-e tudomásával a legközelebb mult napok eseményeinek s különösen volt-e f. hó 12-én az árviz tárgyában rendkívülieg összehívott megyegyűlésen? Ha tudatával bir a közelmult eseményeinek, ha még hozzá fültanuja lévén a gyűlés tárgyalásának, mindemellett újból azt kérdezné: mi köze hát voltaképen a két dolognak egymáshoz? azonnal tisztában lennénk a felett, hogy jó emberünk a magyar telivér önkormányzat s nem a gyakorlati szerény angol self-governement iskolájának növendéke.

A megye rendkívüli közgyűlése, a veszély közepette bennünket látogatásával szerencsétlőt s huzamosabb ideig közöttünk időző főispánunk által összehívott, tanácskozandó egy újabb veszélynek ha lehet elhárítása, vagy ha ez lehető nem volna, a baj enyhítésére szükséges rendszabályokról. Főispánunk, midőn ezt tevő, eleget tett az önkormányzat azon követelményének, mely ily cardinalis dologban a sorsunk feletti intézkedést első sorban magunk szá-

mára vindicálja; felolvasta expose-ját a legközelebb teendőket felett a Körös-Berettyó szabályozás főmérnöke, s körvonaloza teendőinket. Azt hiúné bárki is, hogy a tanácskozás főirányát a teendők mikéntje alkotta. Dehogy alkotta! — Legelőször is laicus felületességgel megtámadtuk az eddigi tökéletlen szabályozási munkálatokat s nem véve figyelembe, hogy minden emberi mű csak a rendes eshetőségekre alapított számításra épül, s hogy egy szabályozó mérnöknek sem juthatott eszébe távirati uton kérdést intézni az illetőhöz az iránt, méltóztatik-e az égek csatornáit valamikor tizenhat egymás után következő hónapra megnyitni, majd hogy végzésileg ki nem mondók, hogy ma megyénk az árviz dolgában rosszabbul áll, mint állott a szabályozási munkálatok kezdete előtt, s mindenki rettegve várta: ergo huzzuk le a gátakat, töltsük be az átmetzések, rontsuk le, mit eddig építettünk. És én nem állok jót érte, valjon nem vettük volna-e ez indítványt is komoly tárgyalás alá.

Utóljára is azonban megelégedtünk azon indítvány keresztülvitelével, melynek értelmében a magas kormány felkérőnek határozottatott, hogy a Körös-Berettyó szabályozási munkálatokat felkarolva eszközölje kebeléből kiinduló egyöntetű mivelet utján azt, mit azon megyék autonom hatósága, melyeknek területén e vizek rakoncátlanok, tenni nem képes.

Alig hisszük, hogy ha a Körösök és a Berettyó valamely angolországi folyó volna, az angol önkormányzati hatóságok — habár nem minden rendkívüli, de kétségtelenül a rendes eshetőségek ellen magukat már rég nem biztosították volna helyzetünkben. Mi azonban a helyett, hogy a testvérmegyékkel karöltve igyekeztünk volna már egyszer e tekintetben komolyan tenni valamit, elnézzük a meglevő gátakat mily kényelmesen rágja az idő foga, a helyett, hogy azokat időről-időre csekély erővel tatarozva, jókarban fentartani igyekeznénk; elnézzük, hogy több helyen miként vonatnak le a védtöltések azon boldog hitben ringattatva magukat, hogy miután tíz évig nem volt árvizünk, a tizenegyedikben sem lesz. Ha jó a veszély, szorongó kebel-lel lessük annak elvonulását; ha a tömeg a maga s vagyona megmentésére tenni nem akar, nem merjük a komoly ráncokba szedett szemöldök imponáló kifejezését mutatni, s ha a tömeg még hozzá fenyegetőzni kezd, felelőssé tesszük előtte saját mulasztásainkért a kormányt s tétlenségünket a kormány vétkes mulasztásainak bünyerovására írjuk, mint teszi ezt az érdemes „Hon” is; és hogy mégis láttassunk tenni valamit, nem azt mondjuk a tömegnek: segíts magadon s Isten is úgy segít rajtad, hanem: siess oh kormány és segíts!

s magunkat, mint élehetetlenek, vetjük a kormány karjai közé.

E benyomást téve reánk a megye legközelebbi gyűlése azon többszerű indítványokkal, melyek a tárgyalás folyamán hallhatók voltak, e benyomástól nem birunk szabadulni különösen akkor, midőn bizonyos oly nemű indítvány is merült fel, hogy a kormány szedje a szabályozási költségeket az illetőktől s hajtsa végre a szabályozási munkálatokat, mintha mondottuk volna, hogy pénzünk ugyan van, mellyel e munkálatok költségeit fedezhessük, de hogy saját pénzünkért magunk dolgoztassunk, ahhoz vagy kényelmesek vagy élehetetlenek vagyunk. Mi részünkről megengedjük, sőt hisszük is, hogy a Körös-Berettyó szabályozási munkálatok a kormány vezetése alatti erélyes és egyöntetű eljárás és vezetés mellett célszerűbben és hamarabb eszközölhetők leendenek, mint a megyék közvetítése mellett, hanem ugyanakkor, midőn ezt megengedjük és hisszük is, reméljük, hogy azok, kik az önkormányzatot ilyenmű indítványokkal arcul verik, következetesek lesznek önmagukhoz s ha a szabályozás kérdésénél többet várnak a kormány kezébe letett öszpontosítástól megengedik, hogy vannak ennél még fontosabb ügyek is, melyeknél az önkormányzat épen oly tehetetlennek bizonyulna be.

Azon önkormányzat, mely bennünket az árviztől meg nem ment, aligha fog megmenteni, hogy ugy szóljunk, török- és tártól, pedig ugyanazok, kik e téren önkormányzatunk szegénységi bizonyítványát aláírni segítenek, mindent, még a szabadságot is egyedül az önkormányzattal vélik megmenthetőknek.

Országgyűlési tudósítás.

Jan. 12. Elnök Somssich Pál: a központi bizottság jelentése nem készülvén el, a napirend megállapítását kéri. Az elnök által ajánlt sorozathoz — a ministerek s a fiúmei provisorium költségeinek megállapítása — Ghyecz K. az 1869-iki zárszámadásról szóló pénzügyi bizottság jelentését kívánja csatoltatni.

Jan. 13. A központi bizottság előadója Györffy Gyula, az ujonczozási törvényjavaslat címére nézve az 1867. 12. t. cz. 12. és 14. §-hoz képest a következőleg történendő megváltoztatást indítványozza: Törvényjavaslat a magyar hadsereghöz és haditengerészethez 1871-ik évben kiállítandó ujoncz- és póttartaléki jutalékok megajánlása tárgyában. A 3. 4. 6. és 7. osztályok külön véleményét terjesztenek elő Királyi P. által, s a törvényjavaslat címét megtartják.

Jan. 16. Tárgy az ujonczozási törvényjavaslat. Ivánka Imre: Soha szivesebben nem ajánlja meg az ujoncokat, mint most, midőn a közp. bizottság azokat a magyar hadsereg kiegészítésére kéri. Ezután elmondja, hogy a sorozásoknál történni szo-

kott visszaélések által különösen a honvédség megnyit veszt, vannak egész osztályok, kik a katonai kötelezettség alól kivonják magukat, és ez okozza a magyar tisztek hiányát. Az egy éves önkéntes szolgálati ideje alatt csakis katona legyen. Kívánja, hogy a védtörvénybe oly módosítás hozassék, mely lehetővé teszi, hogy a vagyonosak ne bújhassanak ki a szegények rovására. Andrassy miniszterelnök Ivánkának felelve elmondja, hogy a kormány megtett minden intézkedést e visszaélések meggátlására, de sokkal bonyolultabb munka lesz az, mint először feltűnik. Mednyánszky S., Bobory K., Kis János egyetlen ujoncot sem szavaznak a közönségre részére. Simonyi E. következetes akarván maradni ő sem szavaz. Tisza is Simonyi szerint következetes akarván lenni, mint eddig, úgy most is megajánlja az ujoncokat, de csakis törvény értelmében, vagyis a központi bizottság előterjesztése szerint. A törvényjavaslat részletes vita alapjául 237 igen- 31 nemmel szavazó ellenében elfogadtott. A részletes vitában Györfly Gyula előadó a törvény tekintélyével védi álláspontját, hivatkozik Deák Ferencre, ki e törvénycikk védelmére tartott beszédében ugyancsak hangsúlyozta a magyar hadsereg kifejezést. Királyi Pál ajánlja a kisebbségi javaslat elfogadását. Tisza K. csak a törvény szavainak tesz eleget, ha a magyar hadsereg kifejezés mellett szavaz, és fog is küzdeni ellenzéki társainak akár legyen unalmas akár nem e küzdelem. Tóth Vilmos a kisebbségi javaslat mellett szól, s rosálja az ellenzék eljárását e törvényjavaslatl szemben.

A háboru.

Gyula, jan. 17.

„Chanzy seregei 6—12-ig vivott csatákban Le Mansnál nagy vereséget szenvedtek. 16 ezer sebesületlen fogoly, 12 mitrailleuse, 6 mozdony, 200 szekér esett hatalmunkba,“ így szól egy 13-ki

versaillesi távirat. E hírt talán leginkább igazolja a védelmi kormány hallgatása. Bordeauxból e csatákról semmi tudósítás sem érkezik. — Azonban a porosz seregek győzelme sem oly fényes, mint azt sürgönyeik híresztelni szeretik; magánsürgönyök megcáfolják azt a hírt, mintha Frigyes Károly seregei négy napig üldözték volna a francia hadakat, a porosz katonaság sokkal jobban ki volt merülve a 4—5 napi csata után, mintsem üldözésre képes lett volna, s így Chanzy egész rendben vonulhatott vissza. Annyi azonban bizonyos, hogy a loirei sereg most már csakugyan meg van verve annyira, hogy támadólag fel nem léphet hónapokig sem.

Bourbakiról is szomorú hírek érkeznek, tarthatlannak látván helyzetét, visszavonulni készül. S valóban ha a 2. pomerani hadtest Fransecky tábornok vezérlete alatt egyesülhet Werderrel, mielőtt Bourbaki ez utóbbit megverhetné, nagyon valószínű, hogy ő is Chanzy sorsára jut. Werder tábornok ugyan e hó 15-ről jelenti, hogy seregei hevesen megtámadták, különösen erős tüzéséggel által, azonban — bár jelentékeny veszteséggel — a támadók visszaverettek. E csata kimenetéről csak porosz sürgöny lévén, határozottan még nem irhatjuk meg eredményeit.

Párisból gyakori kitérések történnek, különösen jelentékeny volt a 13-iki kitérés Gresley és Bourget ellen. A kitérés alatt az erődökről borzasztó tüzelés folyt, hanem mindkét támadás visszaveretett, mint a „Times“ írja. Páris nagyon szomorú képét mutatja az állapotoknak, az inség mellett még a viszály is fogyasztja erőit. Londoni hírek szerint Trochu lemondott volna s helyét Vinoy foglalta el. A nép még mindig remél, s csakis a remény tartja még a fővárost, mert a vidéki seregek — Chanzy és Bourbaki — már nem képesek a főváros felmentésére. Fogja-e a porosz vezénylet a belvárosokat is lövetni, s ezáltal a capitulatiót siettetni? Talán eddigi eljárásából kö-

vetkeztetni lehet. S ha egyszer a törleszharok tognak bekövetkezni, melyek a dráma legvéresebb jelenetei lesznek, ha mindkét fél végkép kimerül — mitől már nem állanak messze: vajjon minő lelkiismerettel hajtja nyugalomra fejét az iszonyatos állapotot előidéző két ember?! Bismarck célját érte, jezsuitaként nem törődve az eszközökkel, de vajjon nem fogja-e mondhatni az utókor a clasmussal: hogy Lento gradu... Napoleont már utolérte a divina ira.

Külföld.

Münchenben hír szerint eddig ötvennégy képviselő van a szerződés ellen, s ha ez való s az ellenzék kitaró lesz, akkor a szövetségi szerződéseket a bajor kamara elveti.

Az egyiptusi alkirály a portának 20 ezer embert ajánlott fel a jemeni fölkelés elnyomására.

A newyorki németek közelebb egy látogatott népgyűlésen a jelenlegi háboru folytatása ellen nyilatkoztak, mert ez az absolutistikus militarizmus háboruja, a német nép akarata ellenére, a franciaországi népszabadság s a köztársaság ellen. A népgyűlés határozata betérjesztett Németország törvényhozó testületéhez.

Egy léghajón érkezett levél szerint Favre hajlandó Párist elhagyni, hogy a londoni conferentián részt vehessen, de elmenetelét Páris bombázatásának abbahagyásától tételez fel. Biztos források szerint Apponyi magyar-osztrák követ a conferentián megfogja pendíteni a béke kérdését, mely ellen Bismarcknak semmi kifogása nem volt, midőn azt vele a bécsi cabinet tudatá.

Legujabbak.

Ujvidék, jan. 15. Miletics Szvetozár a Zastavában egy, a magyarokhoz intézett lelkesült had-

TÁRCA.

A léghajó és a léghajózás.

Közlő: dr. Kovács István.
(Folytatás.)

Mennyi terhet bír emelni valamely léghajó, ez természetesen függ a léggömb térfogatától s attól minő gáznemmel van töltve a léggömb. Általában pedig annyit mondhatunk, hogy minél nagyobb a léggömb, minél könnyebb a benne foglalt gáz, annál nagyobb a különbség a léggömb s az azt tartalmazó gáznem s a helyéből kiszorított légsúly között, annál nagyobb ennélfogva bármily léggömb teherképessége. Vegyünk azonban egy konkrét esetet. Tegyük fel, hogy egy léggömb átmérője 27 láb akkor a gömb köbtartalma 10,000 köbláb leend. Egy köbláb levegő sulya 0,08 font következéské az említett térfogatú léggömb által kiszorított levegő sulya tesz 10000,0,08=800 fontot tehát 8 mázsát. Miután pedig a léggömb könnyen van töltve, a könnyen pedig 14 szerte könnyebb a közönséges levegőnél következik, hogy a léggömbben levő gáz sulya az adott körülmények között 14-ed része a 8 mázsának azaz körülbelül 57 font a suly különbség, ennélfogva a léggömb tartalma, s az általa kiszorított lég között 800—57 font = 743 fontot teszen. Feltéve, hogy a léghajó csónakja az ott a léggömbhöz erősítő kötél készletekkel 300 fontot nyom, fenmarad mint suly többet 443 font; tehát az adott körülmények között körülbelül 4 mázsa terhet emelhet a léggömb, miután suly különbségnek folytonosan kell maradni, melynek rovására az emelkedés történhessék, miután ha mind a 443 fontnyi suly különbség elenyésznek a léggömb tartalma s az utána kötött teher sulya épen annyi lenne mint a kiszorított levegő sulya, ennélfogva az egyensúly helyre állván a léggömb helyéből nem mozdulna. Ezért kell suly különbségnek maradni fenn a levegő előnyére, mely suly különbség, ha a beszállott egyének s

a velek vitt élelmiszer, s más egyéb tárgyak sulya 400 fontot tesz, az általuk választott esetben 43 font leend s ezen minden körülmények között fenhangyandó suly különbséget felhajtó erőnek szokás nevezni, mely Charles híres párisi vegyésznek 1783-ban tett léghajózási utjánál csak 20 fontot tett, s mely 20 fontnyi suly különbséggel Charles 1795 láb magasságra emelkedett.

Azon kérdésre vonatkozólag, hogy valamely léggömb milyen magasra emelkedhetik, szükséges előzetesen a levegőre vonatkozólag bizonyos észrevételeket előre bocsátanunk. Ha a levegő mindenütt egyforma s oly sűrű volna, mint földgömbünk közvetlen közelében, nagyon természetes, hogy a léghajónak a légkör legvégső határán felül is tul kellene emelkedni, épen úgy a mint feljö a vízbe mártott, de a víznél könnyebb test a víz felszínére, s ez esetben a léghajózás is több okoknál fogva lehetetlenné válnék. Azonban a levegő nem mindenütt oly sűrű mint földünk közvetlen közelében; legsűrűbb itt alant feljebb emelkedve hova tovább ritkul; minek természetes oka a légrétegeknek a légkörlevegő vonzerején kívül a földtömegek azon nyomásában keresendő, melyet a felettes légrétegek az alattomos rétegekre gyakorolnak. Ebből önként következik, hogy a levegő sűrűségének telfelé azon mértékben kell csökkeni, a mely mértékben fogy valamely kérdéses rétegre gyakorolt nyomás, vagy is más szóval: minél vékonyabb azon légréteg, melyre reá nehezedik. Ugyancsak ebből önként következik, hogy bármely léggömb, habár a levegőnél 14 és félszerte könnyebb hidrogen gázzal van is megtöltve, emelkedésében oly réteget fog elérni, melyben már a levegő épen oly ritka, mint a vily ritka a léggömbben levő hidrogengáz, s ezen rétegnél feljebb aztán nem is emelkedik, mert itt az általa helyéből kiszorított légtömeg sulya s a léggömb öszves készletének sulya közötti különbség elenyészvén, elenyészik egyszerűs mind a levegő előnyére fennhagyott felhajtó erő gyanánt működő tulsuly is. — Ezen magasság-

természetesen függ attól, mivel van töltve a léggömb, milyen továbbá a levegő hőfoka; így p. o. a hydrogennal töltött léggömb magasabbra fog emelkedni, mint a világitó gázzal töltött, — magasabbra emelkedik, ha a lengő hideg ennélfogva tömörebb, mintha meleg, ennélfogva ritkább; ezért magasabbra emelkedik télen mint nyáron, mert a lég magasabb régióban éri el azon réteget, melyben a ballon tartalma s az egész készlet egyensúlyt tart az öt kényező helyéből kiszorított levegővel. A magasság, melyre eddig az egyes léghajósok emelkedtek, 1500 és 27.000 láb között ingadozott.

Itt egy körülményt kell még megemlítenünk, mely a léghajó kisebb vagy nagyobb emelkedésére befolyással van. A gázalaku testek ugyanis, mihelyt a reájuk gyakorolt nyomás csökken: azonnal terjeszkedni igyekeznek, a léggömb tartalmát képező gáz is ennélfogva mihelyt ritkább légrétegbe jut, azonnal eredeti térfogatát elhagyva terjeszkedik kifelé, mi természetesen aztán a gömb falainak hovatovább erősödő kifeszülését vonja maga után, s ezzel párhuzamosan a léggömb emelkedését. A gáz ezen feszereje annyira mehet, hogy sokszor a gömböt elrepszéttel fenyegeti, melyen aztán a gáz bizonyos részének kieresztésével segítenek; — épen ezért a léggömböket soha sem szokás itt alant egész a megfeszülésig tölteni meg, hanem mindig hagynak fenn annyi szabad tért, melynek rovására a gáz terjeszkedése történhessék a nélkül, hogy maga a ballon falai erős nyomásnak legyenek kitéve a benne foglalt gáz részéről.

Hogy mily magasán jár valamely léghajós, azt a magával vitt légsúlymérő műveletéből számíthatja ki, ha előzetesen elindulásakor magának a légsúlymérő földszinti állását megjegyezte, s ezen a hőmérsék csökkentés okozta befolyást is a súlymérő állására hasonlóul számításba veszi; miután mint tudjuk, a barometer állása változik a magassággal. (Folytatjuk.)

üzenettel üdvözlő Stratimirovicnak a „prágai” „Politik”-ban megjelent, frázisokban gazdag szenzációs-cikkét. — A „Srbsky Narod” ez alkalomból vigyázatra inti a szerb nemzetet, s kijelenti, hogy ez ominózus szövetség minden józan szerbnél oly benyomást idéz elő, mely e két eddigi ellenlábaskülönben is megingatott hitelét politikai kalandorok jelentéktelenségére redukálja.

Brüsszel, jan. 15. Az „Etoile belge” levelezője jelenti Bapaumból f. hó 14-ről: Faidherbe tbk naponként erősítéseket nyer. Calaisbe Cherbourgban szervezett csapatokat várnak, melyek az előre nyomuló északi sereggel egyesülnének. Faidherbe Alhert-ben táboroz; a jobbszárny Paulze hadosztálya felé hajlik, a balszárny Farre hadosztálya felé, Rubin tbk Bapumben marad.

Versailles, jan. 15. E hó 14-én egy dandár Briare-nál Rantzau tbk vezénylete alatt nagyobb ellenséges csapatok által megtámadtatott, azonban minden nagyobb veszteség nélkül keresztül vágta magát.

Levelezés.

Békés, jan. 9.

Tekintetes Szerkesztő ur! Az ön „Békés” című lapjának e hó 5-én megjelent számában, egy Pozsonyból decz. 30-ról keletkezett levélben a többiek közt ez áll, miután elváltatták a többiek Pozsonyban a tanárok elváltatták a felnőttek oktatását: Nagyon megérdemelné, hogy a szarvasi és békési gymn. tanár urak is megkísértenék ez eljárást. stb. Nehogy e sorok valakiben azon gondolatot keltsék fel, s hagyják megerősödni, hogy tehát p. a békési ref. gymn. tanárok nem szándékoznak a felnőtteknek oktatást adni a középiskolai tantárgyakból: Sietek köztudomásra hozni azt, a mi e tárgyban nálunk történt. Mult év decz. hó 3-ik napján jutott a helybeli tanárkarnak, egy Nt. Hajnal Abel ref. esperes ur által küldött átiratból tudomására, hogy a nagym. magyar kir. közoktatási miniszterium tanfolyamot akar nyitni említett célből. Az itteni tanárok azonnal ajánlkoztak is a tanításra, s az ajánlatra az időközben elhunyt igazgató fel is terjesztette. A kedvező válasz megérkezett, s mert — daczára annak, hogy e közben tanártársunk Szigeti Lajos meghalván, a helybeli tanárok, az elhunyt tisztársuk által előadott tantárgyak tanítását ez év végéig ingyen elváltatták, hogy az egész évi fizetés kiadathassék a boldogult ifju-özvegyének, s így különben is nagyszámu tanórák még jobban megszorodtak — a dolog úgy áll, hogy a helybeli tanárok nemesak előbbi ajánlatuktól — a felnőttek oktatását illetőleg — vissza nem vonultak, de sőt ez oktatás — miután az abbani részvételre a közönség templombani kihirdetés, az egyes iparos céhek pedig egy körösvény által felhívattak, a városi tanács pedig segítségére felkérte, e hó 15-én meg fog nyitni, az előadások természetesen estenkint tartatván.

Hogy ez ügy eddig is késett, ennek egyedüli oka volt tanártársunk s gymn. igazgató halálával szükségessé vált újabb rendezkedés születte hát-rány.

Kérem tek. szerkesztő urat a netaláni félreértések eltávolítása s felvilágosítás végett, e soroknak becses lapjában legalább kivonatossan közzétételére.

Békési Gyula,
e. i. igazgató tanár.

Ujdonságok.

— A mult számunkban közlött közgyűlési tudósítás folytatásaként a következőket soroljuk még fel: Békés város képviselőinek felszólalása folytán elhatározatott, hogy a kormány az említett városra árvíz idején veszélyesnek tapasztalt, ugynevezett pélygyula-csabai csatornának Békésről elvezetése, illetőleg e tekintetben megfelelő intézkedés iránt feliratilag felkéressék. — Dobox község folyamodik, hogy védgátjainak megyei közmunka erővel helyrehozása engedélyeztessék, hogy árviz

károsultjai segélyeztessenek, s hogy az alsó fehérvári társulat az okozott károkért feleletre vonassék. Határozatott: a kért megyei közmunka engedélyeztetik; az árvizkárosultak segélyezése azonban még korainak tartatván, az e részbeni kérelem most figyelembe nem vétetik; a fehérvári társulat ellen beadott panasz vizsgálatra kiadatik. — Végül felmerült indítvány folytán, a honvédelmi miniszterium, a legközelebb megejtendő ujoncozásnak az árvizveszélyek megszüntével leendő végrehajtására felkéretni határozatott.

— A helybeli torna- és tüzoltó egyesület jan. 28-án tartja meg első táncvigalmát a városháza termében. Bementi díj 1 frt. Jegyek előre válthatók Ferenczy Alajos ur kereskedésében; este a pénz tárnál.

— Postaforgalom; A békési postahivatal 1870. évi bevétele: levélporto 160 frt 50 leveljegy 1316 frt kocsipostadíjak 1734 frt 40 kr utánvétel 7199 frt 82 kr utalvány 12114 frt 84 kr. Kiadás: az állomás fentartására 1382 frt után vétel 397 frt utalvány 2397 frt. — (P. K.)

— Szerkesztőségünkhöz beküldetett a „Divat” című havonként kétszer megjelenő szépirodalmi és divatlap. Szerkesztik: Wohl Stefanie és Wohl Janka; előfizetési ára egész évre 8 frt, félévre 4 frt negyedévre 2 frt az előfizetési pénzek a Deutsche részvénytársaság kiadóhivatalába (Pest, József-tér 6 sz.) küldendők. E lap ajánlására csak annyit említnék fel, hogy koszorus költőnk Arany János e lapot méltatá arra, hogy munkatársai koszorujában hely foglaljon.

— Épen a közelebbi gyűlésen hozott határozatot városi tanácsunk a sertés hizlalásnak a város belterületén való megszorítására, s Becker polgártársunk mintha dacolni akarna e határozattal, hogy nem csak udvarán, de az utcán is tart sertéseket. Több, mint 200 drb sertést egy idő óta az utcán etet a tilalom dacára s a járó-kelők botrányára. Talán nem ártana egy kis figyelmet erre is fordítani.

— Országos vásárunk, mint látszik nagyon látogatott lesz, kivált ha időjárásunk nem fog változni. Különösen sertés lesz tömérdek, már eddig is több ezer darab, többnyire fél éves malacot hajtottak be.

— Szarvasról írják, hogy az ottani társas élet főbaja, hogy a fiatalság mintegy kerül a kedély és modor finomítására oly szükséges női társaságokat. Kivétel van ugyan, de kevés; a nagyobb rész tévutakon keresi a szórakozást. Volt házi multság, hol 10—15 nő közt mindössze négy—öt férfi forgott. — Közelebb az uri kaszinó ifjúsága bált rendez. (F. L.)

— Helyreigazítás. A szállódezsma váltásági jogbiztosnak mult számunkban közlött jelentésének 8-ik bekezdésében említett volt földes ur helyett, egy az illető községben lakó váltságköteles nagyságos úr értendő.

A gyulai tanodai muzeum ujabbban a következő tárgyakkal gyarapodott, jelesen: Kéry Elek, dobozi jegyző ur szívességéből nyert s a mult 1870-ik évi árvizgátló töltések készítése alkalmával Dobozon talált vörös-réz csákánnyal, Gozmány József ur által Mező-Berényből küldött: Antoninus rom. csász. 138—160 évkori egy bronz, Licinius rom. csász. 310—324 évkori egy ezüst; IV. Béla magyar király (K. u. 1235—1270.) ismeretes réz, Báthory Gábor erd. fejed. (1610.) egy ezüst garasos; végre II. Mátyás (rom. császár és magyar király 1616. évi) egy ezüst pénzzel. Nuszbeck József építész ur által beadott egy 1800-iki 1 frt és egy 2 frtos, egy 1806-iki 5 frtos, és egy azonévi 10 frtos bankjegy. Végre Lehoczky Tivadar urad. ügyész ur által beregmegyei Závadválya határában talált varju kova, kőmag, népmondaként lapos menykő = Obsidian nyílhegy és késpenge.

— Ajánljuk rendőrségünk figyelmébe a vásárainkat rajként ellepni szokott koldusokat, az illetők közt vannak ugyan, kik kérnek, de olyanok sem hiányzanak, kik kérés nélkül jutnak egynek-másnak birtokába, mint ezt már a tapasztalás bebizonyítja.

— Városunkban „Katholikus kör” nevezettel olvasó-egylet alakult, melynek alapszabályaimár a belügyminiszteriumhoz fel is terjesztettek jóváhagyás végett.

— Kata néni mélyen elmerülve... a világról nem pillantana, ha egy filégy reá nem szállana, jókora ütleg képében, hanem erre aztán csakugyan felpillantott ám s nyelvének folytonos jó karban levő kerekeit oly zúgással tette mozgásba, hogy pár perc alatt nagy számu néző közönsége támadt a comico-tragoediának, a mennyiben Kata néni a nagy tusában többször érintkezésbe jött a fagyos földdel, míg végre belátván a folytatás eredménytelenségét a bírónál keresett elégtételt. — Csak az vigasztalja ez eset után, hogy az a hasonlóknak csak ismétlése s még nem az utolsó volt.

Vegyes hírek.

Rajner Pál lemondását a király elfogadja, s tárcájára a jelöltek egész névsorát állítja fel a fáma. Határozott megállapodás azonban még eddig nem történt utódjára nézve.

Drágfy Sándornak az elhunyt váci képviselőnek Vác városa emlékszobrot akar emelni s e végre a bizottság már meg is alakult.

A Vezuv nápolyi hírek szerint ismét kitört eddig azonban a veszély nem nagy. — Prágában ismét dynamit felrobbanás volt, s a szerencsétlenségnek tíz ember esett áldozatul. Ugy látszik, hogy valamely munkás vigyázatlansága okozta, miután mintegy tíz perccel a felrobbanás előtt a gyárvezető megvizsgálta és rendhen találta a légfűtést.

— A nagyvárad postakocsi e hó 6-án ismét kirabolták, — a tettesek eddig ismeretlenek.

— A Karagyorgyevics pörben a királyi tábla négy napi tárgyalás után ma mondta ki ítéletét, még pedig az első bíróság ítéletének megváltoztatásával. E szerint Karagyorgyevics Sándor hg. Trifkovits Pál és Stankovics Fülöp vádlottak (Obrenovics Mihály szerb fejedelem meggyilkolásában bűnrészeseknek találtattak, s azért mind a három vádlott, vizsgálati fogságban töltött idejének beszámítása mellett börtönre ítéltetett, és pedig Karagyorgyevics 8 évi, a másik két vádlott egyenkint 4 évi vasnélküli börtönre, továbbá a perköltségek megtérítésére. Végül a szerb kormány kártérítési igényével a polgári pör ujjára utasítottat. Ezzel azonban még nehezen ért véget a közérdekeltség régen foglalkoztató pör, miután a legfőbb ítéző székhez is eljut.

Gazdaszat, ipar és kereskedelem.

Bánásmód a lovak vasalásánál. Némely lovak a vasalásnál, különösen a fiatal s még azt nem próbált lovak ellenszegülnek, magukat megkötni nem hagyják, de ha szabadon tartatnak, örömmel engedik magukat megvasaltatni.

Ez tehát különféle, a mint vagy fiatal s még egészen szokatlan, nem vasalt vagy már megszokott, de félénk, makacs, ravasz, vagy végre egészen vadlovak vasaltatnak.

A mi az elsőt illeti, mint fiatal lovak nem makacsok vagy ellenszegülők, hanem inkább félénkek azért azok körül csikó korokban szelid bánás, szeretet s kitartással kell eljárni, hogy az ember bizalmát megnyerjék, s követeléseit előtt meghajoljanak.

E célra szólítsuk meg bizalmasan, először is emeljük fel a mellső lábait egyenként, mint vasaláshoz szokás, s vegyük elő a vasaláshoz szükségelt szerszámokat egyenkint, s szinlelt fogásokkal járjunk el, s a hordozó szilt gyenge kalapácsütésekkel kopogtassuk meg, és ugyanezt tegyük a hátsó lábakkal is.

Ha midjárt nem engedelmessé válnak, azért türelmünket el ne veszítsük az állathoz, mert számtalan tapasztalásból merített tény az, hogy a lovak szelidítésénél sokkal tovább megyünk barátságos,

szelid bánásmód által, mint durva, s az állatnál érzékeny benyomásokat szerző magaviselet által. Hogy az emberek; de különösen a kovács műhelytől félélmüket elvegyük, igen jó őket néha vasaló helyre vinni, de mindig azon vigyázattal, hogy ott valami kellemetlen befolyás őket ne érje, mert ez által hosszú időre elromlanak, sőt néha egész életükre, úgy hogy megvasalni jó módon nem lehet. Tehát fiatal lovakat jó először istállóban vasaltatni s csak midőn már bizalmasabbak lettek, vezetni őket a vasaló helyre.

A vasalás ujtása csikóknál ugyan mindig a lehető hosszú időre halasztassék, mert másképp a patának s az egész végtagnak szabályos kifejlődése gátoltatik.

Vigyázni kell különösen arra, hogy eleinte a mennyire lehet csak könnyű vékony patkók alkalmaztassanak, s a magas sarkak mindig mellőzendők.

Ha félénk, ijedős lovak vezetgetnek vasaláshoz, a vasalás alatt mindig egy oly ember járjon el körülöttük, kit ismernek, s ki bizalmukat többé-kevésbé bírja. Ugyanaz szelid felszólítás, a homlok, nyak s váll simítása s veregetése által igyekezzék a lónak félelmét elhárítani.

Elromlott, makacs, ellenszegülő, lovaknál legjobban érünk célt a vasalásnál Balassa Károly cs. k. volt ezredes szelidítési bánásmódja által, mely röviden a következő kezelésben öszpontosul.

A megvasalendő lónak fejére egy fejszorító kantár (kappzaum) álladzóval (Trenzli) adatik s egy a ló magasságának megfelelő, bátor, békítő nyugodt egyéniség állítatik mellé, ki a fejszorító kantár kötelét tartja balkezében, jobbával pedig rövidebbre fogva, azzal játszadozik, az állatnak komolyan de jót akaró tekintettel szemébe néz és szelid felszólalás által annak figyelmét magára vonja. Ezalatt egy alkalmas betanított egyén a ló lábát felülről lefelé simogatva, lassan és vigyázva felveszi, és a patára kezével egy kis kopogtatást alkalmaz, e közben két egyén két felől a ló nyakát simogatja s flytonos beszélgetés, szelid hálogatás által figyelmét magára vonja.

Mihelyest valamely ellenséges mozdulatot, jelez

azonnal annak, ki feje előtt áll, egy kevésbé keményebb szavakkal, s ujjali fenyegetés s a kantárszárnak egy keveset keményebb rázása által kell helyre hozni.

Födolog az, hogy a löfejét mindig az ellenkező felére kell tartani, mi alatt a patkoló-kovács iparkodjék a vasalást minél hamarabb végbevitni.

„Posta közlöny.”

Országos vásári tudósítás.

Gyula jan. 18. A helybeli pálnapi országos vásár, már e hó 16-án, hetfőn javában megindult a sertésvásárral.

Mindamellett, hogy a vidéken legközelebb pusztított árvíz felől országszerte elterjedt hírek nem egy eladni és venni szándékozót tartóztattak vissza az ide jöveteltől: a sertésvásár úgy alakult, hogy habár a múlt évi pálnapi, eddig példátlanul nagy vásárnál sokkal kisebb terjedelmű, mégis a középszerűnél nagyobbak, szépnek jogosan mondható.

Bihar- és Aradmegye most is a legnagyobb két contingenst, ezután Békésmegye is jó nagy részt, Csanád- és Heves- s Erdélyből Tordamegye egy-egy kis részt szolgáltatott.

A nagyobb csapatoknak helyszinén névszerint és csapatokint általam lett gondos összeírása után, — s a csekélyebb falkáknak is hozzávetőleges beszámítása mellett, — ma szerdán délutáni 3 óráig az összes vásárra állított sertés-szám 21 ezertől 22,500 darabig ment. — E mennyiségben legtöbb volt az 1 éves süldő, ezután a 9—10 hónapos süldő; másfél és 2 éves falka 8; 3 éves pedig csak 2—3 falka volt.

A nagy tenyésztők közül gr. Almásy Kálmán, gr. Wenckheim Rudolf, Károly és Gyula, b. Wenckheim László, Tisza Kálmán és László, Lovassy Bert, az okányi és többi Schwarzok, Sternthalok, Groszok, Baloghok, Vargák, Bölönyi, Nagy Gusztó, gr. Bethlen Géza Erdélyből, Laesnyi, Dutkay, Konopi, Belicey, Nadányi, Szentpétery, Erseey, Rozinger, Fónagy, Fábry, Püspöky, Bleverek, Fleischer, Cincár, Basch, Simay, Kapdébók, Cáránok, — helybeli néhány paraszt hizlalók stb. stb. szép számmal vettek részt kisebb-nagyobb csapataiknak vásárra állításával.

A sertéskereskedők meglehetősen számmal voltak, és képviselték Bécsot, Pozsony, Pestet, Győrt, Sopront, Szegedet, Pancsovát, Vácot, Kecskemétet, kisebb kupeczek is voltak Szolnok-, Cegléd- s Körös-

ről stb. stb. a vevők közé sorakoztak a fiatalabb sovány malacokra nézve a helybeli és vidéki gazdák és üzérkedők közül is néhányan.

Az egy éves süldők és az egész sertésvásár díszvirága közeliismerés szerint kétségtelenül az okányi Schwarzok 350 darabból áll ártán nyája volt, melynek párjáért előbb egy pesti ház 66 ftot ígért, azonban később 65 frtjával lett kecskeméti hizlalóké. — Mind fajra, mind kifejlettségre, mind husra, mind egyformaságra nézve gyönyörködtetően szép és kitűnő volt e nyáj — csak kicsit engedvén neki ugyancsak a Schwarzok ép ily idejű és számú herélt koca nyája.

A két évesek közt legszebbek voltak, a szalontai Baloghok nagyobb és Dutkai Ignác kisebb falkája. — Amaz elsőbb az eladó fél állítása szerint 80 frton, a váci vevő kereskedő állítása szerint pedig csak 72 frton kelt el; ugyanily áron menvén a Dutkayé is, mely pedig nem volt hizlalva, mint a Baloghoké egy idő óta, de csak jól teletelve.

Egyébként az árak következőkép alakultak eddigelé:

A legjobb fajú és valódi I. osztályú süldők ára páronként a nagy csapatokban 50—65 frtig;

a II. osztályúaké 38—46 frtig;

a III. osztályúaké 30—34 frt;

a IV. osztályúaké 22—28 frt.

— Hétfőn és kedden 3—4 óráig voltak az árak legjobbak; azután a vételkedv, a sok eladatlan nyáj láttára, észrevehetően csökkent, kedden délután már nagy árcsökkenés, sőt majd teljes vétel-szünet állott be, úgy hogy még jófajú két évesekért is csak 56—57 frtot kínálgattak; a gyengébb süldőkre pedig nem is igen alkudtak. Makkos nyájak most nem voltak, de a bőven termelt tökök, répák és zsengés kukoriczán igen jól teletelve, többnyire igen jó hussal jöttek piacra a nyájak; itt-ott feltűnő kivételül azonban az vala észlelhető, hogy nagyobb nyájak kifejeletlen apró testű, bár nem épen rossz husu egy éves süldőkből állottak, s ezért csak félényi áron keltek el, mint a gond- dal fokozatosan mindig fejlesztett, egészen bőven tartott egy éves nyájak.

Az ólakban javított nagyobb szalonás, zsirnak való sertések közül még alig hajatott ki néhány drb, így a kisebb paraszt magló falkák is csak ma kezdenek érkezni, ezekre a vásár, úgy látszik csak csütörtökön és pénteken lesz legjobban.

Szarvasmarha még nem érkezett.

Az idő eddig kellemes, tiszta volt.

A vásár további folyamáról jövő számban.

Sz. L.

HIRDETÉSEK.

KELLER és ZSITVAY

selyem és női divatkelme kereskedésükben

PESTEN, Szervitater 6-ik szám

3) Tarlatan, Creplisse, Gazir és selyem báliruhák készítése 2—6

a legújabb és kitűnő izléssel összeállítva

gyorsan és lehető jutányos áron eszközöltetik.

Görög Károly

szép- és selyem-festő B.-Gyulán ajánlja magát a t. c. közönségnek színezésére, nyomására, tisztítása és beavatására mindenféle selyem, gyapju és gyapot szöveteknek bármily színben és mintára a legolesőbb áron pontos és gyors szolgálattal. — Boltja a főutcán Jugovics-féle házban.

4)

2—5

Scherfeneder és Grabner

vas- és fűszerkereskedésébe egy gyakornok felvétetik.

5)

Gyulán, a régi posta-utcán 34-ik sz. a. ház („Komló” vendéglő) szabad kézből eladó. — Venni szándékozók a bentlakó tulajdonossal értekezhetnek,

6)

1—3

Kiadó tulajdonos és felelős szerkesztő: Hajóssy Otto.

Gyulán, Dobay János könyvnyomdája. 1871.